

INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH MASALALARI.

Niyozmetov D.R -*Ma'mun universiteti NTM**iqtisodiyot kafedrası katta o'qituvchi,*

Annotatsiya: Ushbu maqolada investitsiya loyihalarini moliyalashtirish jarayonida yuzaga keladigan asosiy muammolar tahlil qilinadi. Investitsiya loyihalari mamlakat iqtisodiy rivojida muhim o'rin tutadi, ammo ularni samarali moliyalashtirish ko'plab to'siqlarga duch keladi. Maqolada moliyaviy resurslarning yetishmasligi, yuqori risk darajasi, texnik-iqtisodiy asoslarning zaifligi, moliyalashtirish vositalarining cheklanganligi, kreditlarning yuqori foiz stavkalari va qisqa muddatli bo'lishi hamda qonunchilikdagi muammolar kabi omillar batafsil ko'rib chiqilgan. Shuningdek, ushbu muammolarni hal qilish bo'yicha davlat va xususiy sektorning hamkorligi, moliyaviy bozorlarni rivojlantirish, risklarni boshqarish mexanizmlarini joriy etish va qonunchilikni takomillashtirish kabi tavsiyalar taqdim etilgan. Maqola investitsiya loyihalarining samarali moliyalashtirilishi orqali iqtisodiy o'sish va innovatsiyalarni rag'batlantirish imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Investitsiya loyihalari, moliyalashtirish, moliyaviy resurslar, risklar, kreditlar, moliyaviy bozor, iqtisodiy rivojlanish, davlat qo'llab-quvvatlashi, qonunchilik, investitsiya jarayoni.

Аннотация: В данной статье анализируются основные проблемы, возникающие при финансировании инвестиционных проектов. Инвестиционные проекты играют важную роль в экономическом развитии страны, однако их эффективное финансирование сталкивается с множеством препятствий. В статье подробно рассматриваются такие факторы, как нехватка финансовых ресурсов, высокий риск, слабая технико-экономическая база, ограниченность инструментов финансирования, высокие процентные ставки и краткосрочность кредитов, а также проблемы законодательства. В статье также представлены рекомендации по решению этих проблем, такие как сотрудничество государственного и частного секторов, развитие финансовых рынков, внедрение механизмов управления рисками и совершенствование законодательства. Цель статьи — расширение возможностей стимулирования экономического роста и инноваций посредством эффективного финансирования инвестиционных проектов.

Ключевые слова: Инвестиционные проекты, финансирование, финансовые ресурсы, риски, кредиты, финансовый рынок, экономическое развитие, государственная поддержка, законодательство, инвестиционный процесс.

Abstract: This article analyzes the main problems that arise in the process of financing investment projects. Investment projects play an important role in the economic development of the country, but their effective financing faces many obstacles. The article examines in detail such factors as lack of financial resources, high risk, weak technical and economic foundations, limited financing instruments, high interest rates and short-term loans, and problems with legislation. It also provides recommendations for addressing these challenges, such as public-private sector cooperation, the development of financial markets, the introduction of risk management mechanisms, and legislative improvements. The article aims to expand opportunities for stimulating economic growth and innovation through the effective financing of investment projects.

Keywords: Investment projects, financing, financial resources, risks, loans, financial market, economic development, state support, legislation, investment process.

Kirish

Investitsiya loyihalari mamlakat iqtisodiyoti uchun yangi imkoniyatlar yaratadi, ishlab chiqarish hajmini oshiradi, yangi texnologiyalarni joriy etadi va ish o'rinlarini ko'paytiradi. Lekin har qanday investitsiya loyihasi moliyaviy ta'minotga muhtoj. Loyiyaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun uni moliyalashtirishdagi muammolarni o'rganish va bartaraf etish zarur. Ushbu maqolada investitsiya loyihalarini moliyalashtirishdagi dolzarb muammolar va ularni bartaraf etish choralari tahlil qilinadi.

Investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda uchraydigan asosiy muammolar

1. Moliyaviy resurslarning yetishmasligi. Ko'pgina investitsiya loyihalari uchun eng katta to'siq – yetarli mablag'larni topishdir. Kichik va o'rta biznes sub'yektlari uchun ayniqsa bu muammo dolzarb hisoblanadi. Bank kreditlarining yuqori foiz stavkalari, kafilliklarning yo'qligi, moliyaviy bozorlarning rivojlanmaganligi sarmoyalarni jalb qilishda qiyinchilik tug'diradi. Shu sababli, ko'plab istiqbolli loyihalar moliyalashtirilmay qolishi yoki boshlang'ich bosqichda o'z faoliyatini to'xtatishi mumkin.

2. Risk va noaniqliklar. Investitsiya loyihalarining natijasi ko'plab omillarga bog'liq. Siyosiy beqarorlik, iqtisodiy vaziyatdagi o'zgarishlar, inflyatsiya, bozor talabining pastligi, texnologik yangiliklarning tezligi kabi holatlar risklarni oshiradi. Bu esa investorlarning sarmoya kiritishga bo'lgan ishonchini kamaytiradi. Shu sababli, risklarni baholash va ularni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish zarur.

3. Loyiyaning texnik-iqtisodiy asoslantirilishining past sifati. Ko'p hollarda investitsiya loyihalari yetarli ilmiy-texnik, iqtisodiy asoslar bilan tayyorlanmaydi. Bu

loyiha natijasining kutilgan darajada bo'lmashligiga, mablag'larning samarali ishlatilmasligiga olib keladi. Loyihaning tahlili, bozorni o'rganish, moliyaviy ko'rsatkichlarning hisoblanishi yetarlicha e'tiborga olinmasligi muhim xatoliklarga sabab bo'ladi.

4. Moliyalashtirish vositalarining cheklanganligi. Moliyalashtirish vositalarining kamligi yoki ular orasidagi diversifikatsiyaning yetishmasligi investorlar va loyiha boshqaruvchilari uchun qiyinchilik yaratadi. Aksiyalar va obligatsiyalar bozori rivojlanmagan bo'lsa, loyihani moliyalashtirish faqat bank kreditlariga bog'liq bo'lib qoladi. Bu esa moliyalashtirish imkoniyatlarini cheklaydi.

5. Kreditlarning yuqori foiz stavkalari va qisqa muddatlari. Banklar tomonidan taqdim etiladigan kreditlarning foiz stavkalari ko'pincha yuqori bo'lib, ularning muddati qisqa hisoblanadi. Bu esa uzoq muddatli va katta hajmdagi investitsiyalarni moliyalashtirishda muammo tug'diradi. Natijada loyihalar moliyaviy barqarorlikka erisha olmaydi yoki amalga oshirilishi kechikadi.

Investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda muammolarni hal qilish yo'llari quyidagilardan iborat:

- aksiyalar va obligatsiyalar bozorlarini kengaytirish, investitsiya fondlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash orqali sarmoyalar oqimini ko'paytirish mumkin;
- soliqlarni kamaytirish, kreditlar bo'yicha subsidiyalar, kafilliklar va grantlar orqali investitsiyalarni rag'batlantirish;
- sug'urta va garov mexanizmlarini rivojlantirish, shuningdek, loyihaning texnik-iqtisodiy asoslarini yaxshilash;
- kredit, jamg'arma va boshqa vositalarni kengroq qo'llash.

Xulosa

Investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda duch kelinadigan muammolar ularning samarali va o'z vaqtida amalga oshirilishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligi, moliyaviy bozorlarni rivojlantirish va samarali moliyalashtirish vositalarini joriy etish zarur. Investitsion loyihalarni moliyalashtirishga qancha e'tibor kuchaysa iqtisodiy erkinligimiz shuncha kuchayadi. Ayniqsa chet eldan investitsiyalarni jalb qilish mamlakatimizda ishlab chiqarish sohalari, bozor iqtisodiyoti va mexanizmini, qurilish va sanoatni rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Loyihalarni moliyalashtirish bu zamonaviy texnika-texnologiyalarni modernizatsiya qilish va qayta yangilash, xalq iste'moli uchun yuqori sifatli mahsulotlarni ishlab chiqarish, shuningdek Respublikaning eksport salohiyatini oshirish, tashqi iqtisodiy faoliyatiga xizmat ko'rsatish maqsadida Respublikaga jalb qilinadigan texnologiyalarga yo'naltiriladigan yirik investitsiya loyihalari va dasturlarni moliyalashtirish hisoblanadi. Shuning uchun ham Moliyaviy va iqtisodiy bilim va ko'nikmalarimiz qancha yaxshi bo'lsa, kelajakda bu kabi investitsiyon loyihalarni moliyalashtirish shuncha ko'p bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. A.V. VAHOBOV, T.S. MALIKOV “Moliya” Toshkent-2012
2. M.S. QOSIMOV, G.Ya. MUXAMEDJANOVA “Investitsiya Loyihalari Tahlili” Toshkent-2011
3. A.G.IBRAGIMOV, Z.R.MADAMINOVA, M.E. RAXMATALIYEV “Moliyaviy Menejment” Toshkent-2016
4. G‘.H.HUSANOV, M.L.TURSUNXODJAYEV, A.R.BAK3YEV “Moliyaviy Menejment” Toshkent-2006
5. Samariddin ELMIRZAYEV “Korporativ Moliya” Toshkent-2015
6. T. Malikov iqtisodiyot fanlari doktori, professor O. Olimjonov iqtisodiyot fanlari doktori, professor “Moliya” Toshkent “IQTISOD-MOLIYA”2019
7. T.S. Malikov “Xo‘jalik yurituvchi subyektlar Moliyasi” Toshkent “IQTISOD-MOLIYA” 2010
8. «Бизнес ва тадбиркорлик асослари» курси бўйича амалий қўлланма Toshkent – 2009